

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Verslag van de vergadering van de Bouwbegeleidingscommissie op 1 juli 2022 (hybride)

Griffie commissies Internationaal en Ruimtelijk
Bouwbegeleidingscommissie
R. Konings

Aanwezige leden: de heer Aartsen (fungerend commissievoorzitter, VVD), de heer Geurts (CDA), de heer Thijssen (PvdA), de heer Stoffer (SGP), mevrouw De Vries (namens het fractiepersoneel), en de heer Dronkers (namens de OR) (allen digitaal)

Aanwezige adviseurs: de heer Van Rhijn (directeur Huisvesting van de Tweede Kamer), mevrouw Wouters (projectmanager renovatie van de Tweede Kamer), mevrouw Bloemert (plv. directeur RVB), mevrouw Berntsen (coördinerend architect van het RVB) (allen digitaal)

Griffier: mevrouw Konings

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Bromet (GroenLinks), de heer Kops (PVV), mevrouw van Ginneken (D66), mevrouw Kooij (namens het fractiepersoneel), mevrouw Nollen en mevrouw Tielens-Tripels (beiden namens het ambtelijk personeel), mevrouw Roos (Griffier), de heer De Bruijn (integraal adviseur), de heer Van Noord (architect)

1. Opening en mededelingen

De commissievoorzitter bedankt alle aanwezigen voor het vrijmaken van hun agenda voor deze extra vergadering over het Definitief Ontwerp voor de renovatie. De vergadering is ingelast zodat de BBC het DO zorgvuldig kan behandelen en een eindafweging kan maken.

De voorzitter doet een procedurevoorstel om twee nieuwe ambtelijke vertegenwoordigers in de BBC te selecteren (i.v.m. het vertrek van mw. Nollen en mw. Tielens-Tripels). Op de oproep van de directeur Huisvesting hebben vier ambtenaren gereageerd. Het voorstel is om hen uit te nodigen voor een gesprek aan het eind van het reces waarbij de commissievoorzitter, de griffier en een van de BBC-leden aanwezig zijn. Zij doen op basis van de gesprekken een voorstel voor de opvolging aan de BBC. Dit is akkoord.

2. Beantwoording openstaande vragen n.a.v. vergaderingen van 10 en 17 mei 2022

De commissievoorzitter verwijst naar de meegestuurde presentatie van het RVB en de oplegnotitie van de directeur Huisvesting met antwoorden op de vragen. Drie punten worden expliciet besproken: ruimtestaat/lange termijnhuisvesting, genderinclusiviteit en integrale toegankelijkheid.

Ruimtestaat en lange termijnhuisvesting

Op verzoek van de BBC heeft het RVB voorstellen gedaan om het verlies van m2 kantoorruimte in het DO te compenseren waardoor geen sprake meer is van een afname ten opzichte van het VO. Dit gaat o.a. ten koste van een aantal informele

ontmoetingsplekken en pantry's. De BBC is blij dat het aantal m2 kantoorruimte in het hoofdcomplex daardoor toch gelijk kan blijven. Een van de leden vraagt of de bezetting in het hoofdcomplex straks niet te hoog wordt. De directeur Huisvesting vreest niet voor onprettige drukte.

Genderinclusieve toiletten

Op verzoek van de BBC heeft het RVB gekeken naar het realiseren van genderinclusieve toiletten en de kosten. Het voorstel van het RVB biedt een hoge mate van flexibiliteit om het realiseren van een goede spreiding van genderinclusieve toiletten in het hoofdcomplex mogelijk te maken. In de TO-fase kan dit voorstel verder worden uitgewerkt. Een van de leden geeft aan dat het wenselijk is ook de meer ingrijpende, geel gemarkeerde ingrepen uit te voeren. Zij biedt aan te adviseren bij het vervolg.

De BBC-leden zijn positief over het voorstel. Zij vinden het belangrijk dat iedereen zich veilig en prettig moet kunnen voelen in het gebouw. De BBC zal het Presidium adviseren het mogelijk te maken dat toiletten ook genderinclusief ingericht kunnen worden, op flexibele wijze zodat een fractie/dienst zelf kan kiezen (aangezien er ook behoefte is aan aparte dames- en herentoiletten). Dit betreft wel een nieuwe gebruikerswens die niet in het Programma van Eisen staat en die een verhoging van de gebruikersvergoeding van de Tweede Kamer vraagt.

Integrale toegankelijkheid

Op verzoek van de BBC heeft het RVB ten aanzien van de integrale toegankelijkheid in kaart gebracht wat vanuit het Programma van Eisen al in het ontwerp dient te zitten, en wat redelijkerwijs aanvullend gedaan zou kunnen worden als gebruikers dat vragen. De commissievoorzitter brengt in herinnering dat de BBC heeft uitgesproken dat zij erg hecht aan integrale toegankelijkheid van het gebouw. Ook niet-openbare gedeelten, zoals de perstoren, vallen daaronder.

De BBC is het eens met het voorstel van de directeur Huisvesting om de aanvullende maatregelen (zoals opgesomd tijdens een presentatie van het RVB in de BBC-vergadering van 28 juni 2022) die redelijkerwijs gerealiseerd kunnen worden binnen de mogelijkheden van de monumentaliteit van het complex, alsnog op te nemen in het ontwerp voor de renovatie, omdat het Tweede Kamercomplex integraal toegankelijk moet zijn voor alle Nederlanders. Een van de leden vraagt tot slot aandacht voor het integraal toegankelijk maken van de veelgebruikte verbinding tussen J en H op verdieping 1. De ontwerpers geven aan dat zij daar nog eens goed naar zullen kijken.

3. Presentatie gebouwdeel N

De versoberingen in gebouw N worden opnieuw gepresenteerd, omdat het een belangrijk gebouw is en veel leden de bespreking op 28 juni hebben gemist.

Versoberingsvoorstel N1 - Statenpassage

- Een BBC-lid vraagt naar het effect van het plafondmateriaal op de akoestiek in het restaurant. Daar is aandacht voor.

Versoberingsvoorstel N8 – Pleinzalen tweede etage

- Een BBC-lid vraagt waarom de vouwwand vervalft, aangezien er nu ook een tekort aan vergaderruimte is. De directeur Huisvesting en projectmanager van de Tweede Kamer antwoorden dat een akoestisch goede geluidswand nog best ingewikkeld is en de behoefte daaraan bovendien is komen te vervallen. Nu geldt er voor de vergaderzalen (niet zijnde de commissiezalen) een no show van 40%. Er is dus geen tekort.

Versoberingsvoorstel N13 – Expeditie

- Een BBC-lid vraagt naar de uitvoering van 100%-scannen bij de expeditie. Hierin wordt voorzien.

Een aantal voorzieningen, zoals de fietsenstalling, zullen uit N verdwijnen. In dit kader brengt de directeur Huisvesting de werkhypotheses van het RVB ten aanzien van de

lange termijn huisvesting in herinnering. Die houden in dat in de parkeergarage ruimte wordt gevonden voor de fiets- en brommerstalling en mogelijk een extra scanvoorziening i.h.k.v. 100%-scannen, en in de dependances kantoorruimten, vergaderruimten, kinderdagverblijf, fitnessruimte, schaduwmeldkamer, archief, historische boekencollectie, opslag antiek meubilair, facilitaire projectruimten en diverse opslag waarvoor een locatie op het Binnenhof niet noodzakelijk is.

De commissievoorzitter stelt dat hij ervan uitgaat dat deze hypothesen gaan plaatsvinden.

4. Eindadvies Definitief Ontwerp voor de renovatie inclusief totaalpakket versoberingen

De BBC bespreekt de kern van haar advies aan het Presidium. De commissievoorzitter vat samen: de BBC zal het Presidium adviseren akkoord te gaan met het DO en het totaalpakket van voorgestelde versoberingen, en de aanpak van de gebouw-overstijgende thema's. Wel betreft de BBC alle versoberingen ten opzichte van het oorspronkelijk aan de BBC gepresenteerde ontwerp. De BBC adviseert een tussenoplossing te vinden voor de versobering van de nieuwe gang tussen C en K op de begane grond (C1). Verder zal de BBC in haar advies aandacht besteden aan ruimtestaat en lange termijn huisvesting, circulariteit, gender-inclusieve toiletten en integrale toegankelijkheid.

De BBC vult het advies op twee punten aan. Op voorstel van een van de leden wordt toegevoegd dat het beoordelingsproces niet optimaal is verlopen. De tijdsdruk om het DO te beoordelen was heel erg hoog. De tijd tussen het ontvangen van de stukken en de vergadering was vaak heel kort. Om vertraging in het ontwerpproces te voorkomen en zo de oplevering van de renovatie eind 2026 niet in gevaar te brengen, is de BBC hiermee akkoord gegaan.

Op voorstel van diverse leden wordt alsnog toegevoegd het Presidium te adviseren de versobering ten aanzien van het decoratieve schilderwerk van de gewelven en trappenhuisen van J niet door te voeren. De leden vinden het heel zonde de renovatie niet aan te grijpen om de originele kleuren en materialen terug te brengen, omdat gebouwdeel J een uitzonderlijk monument is voor Nederland. Dit wordt toegevoegd aan het advies. Dit is een klantwens en resulteert daarom in een verhoging van de gebruikersvergoeding.

Tot slot vraagt een van de leden naar de energievoorziening van de Tweede Kamer. Dit wordt op hoofdlijnen beantwoord en komt later terug.

5. Rondvraag en sluiting

Op basis van de vier vergaderingen over het DO wordt een conceptadvies gemaakt. Het conceptadvies wordt vanmiddag per e-mail voorgelegd. Aanvullingen of opmerkingen kunnen tot maandag 4 juli om 10.00 uur worden doorgegeven.

De commissievoorzitter sluit de vergadering.